

ความต้องการของหน่วยงานราชการในยุคดิจิทัลที่มีต่อสมรรถนะของบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
The Expectation of Government Agencies in the Digital Era for
the Competencies of Public Administration Graduates from
Kanchanaburi Rajabhat University.

พชร วรรณวิวัฒน์¹ | Patchara Wanpiwat¹

Received: 14 สิงหาคม 2568 Revised: 22 กันยายน 2568 Accepted: 6 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องความต้องการของหน่วยงานราชการในยุคดิจิทัลที่มีต่อสมรรถนะของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความต้องการสมรรถนะของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามความคิดเห็นของหน่วยงานราชการในยุคดิจิทัล และเพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการสมรรถนะของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ตามความต้องการของหน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการหรือพนักงานในหน่วยงานระดับภูมิภาคและหน่วยงานระดับท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรีที่รับนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์เข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 29 หน่วยงาน 116 คน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาโดยการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) ได้ข้าราชการหรือพนักงานในส่วนราชการที่รับนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์เข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 96 คน จาก 24 หน่วยงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการสมรรถนะของบัณฑิต 5 ด้าน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงทดสอบ ได้แก่ สถิติทดสอบทีแบบอิสระ (Independent t-test)

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
E-mail : rat_sart@hotmail.com

¹ Lecturer Department Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Kanjanaburi University
E-mail : rat_sart@hotmail.com

ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานราชการทั้งระดับภูมิภาคและท้องถิ่นมีความต้องการสมรรถนะของบัณฑิตในทุกด้านอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ สะท้อนถึงความสำคัญที่หน่วยงานให้กับสมรรถนะเชิงพฤติกรรมและการทำงานร่วมกัน เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะบัณฑิตตามความต้องการของหน่วยงานราชการในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความต้องการสมรรถนะบัณฑิตแต่ละด้านรวมถึงสมรรถนะด้านดิจิทัลไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (Sig. > .05) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งหน่วยงานราชการระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต่างคาดหวังหรือมีความต้องการสมรรถนะของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหน่วยงานในยุคดิจิทัลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: สมรรถนะของบัณฑิต, รัฐประศาสนศาสตร์, การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

Abstract

This study, titled “The Expectation of Government Agencies in the Digital Era for the Competencies of Public Administration Graduates from Kanchanaburi Rajabhat University,” aimed to examine the competency expectations of government agencies toward Public Administration graduates in the digital era, and to compare these expectations between regional and local government agencies. The population comprised 116 civil servants and employees from 29 regional and local government agencies in Kanchanaburi Province that hosted Public Administration students for professional internships during the 2023 academic year. The sample, selected through quota sampling, consisted of 96 respondents from 24 agencies. The research instrument was a questionnaire measuring five competency areas of Public Administration graduates. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranged from 0.67 to 1.00, and the overall reliability coefficient was 0.91. Data were analyzed using descriptive statistics (mean and standard deviation) and inferential statistics (independent t-test).

The results indicated that both regional and local government agencies rated their expectations for graduate competencies at the highest level across all areas, especially in ethics and morality, and in interpersonal skills and responsibility. These findings emphasize the importance of behavioral competencies and teamwork in the workplace. Furthermore, no statistically significant differences ($p > .05$) were found between the expectations of regional and local agencies, including in digital competencies. This suggests that both agency types share aligned expectations regarding

the competencies of Public Administration graduates, reflecting a common goal of organizational development in the digital era.

Keywords: competency, public administration, digital government development

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารภาครัฐอย่างมีนัยสำคัญ รัฐบาลไทยได้กำหนดวิสัยทัศน์ “รัฐบาลดิจิทัล” เพื่อยกระดับการให้บริการภาครัฐให้มีความทันสมัย โปร่งใส ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2563) แนวโน้มดังกล่าวไม่เพียงแต่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหารงาน แต่ยังเปลี่ยนแปลงทักษะและสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบุคลากรในระบบราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มบัณฑิตใหม่ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานภาครัฐ

ในบริบทของอุดมศึกษาไทย มหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏมีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาครัฐในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ซึ่งต้องการบุคลากรที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับภารกิจของราชการในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะของบัณฑิตไว้ 5 ด้าน ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ และทักษะด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีและการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นกรอบสำคัญที่ใช้พัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรในระดับปริญญาตรีทุกสาขา

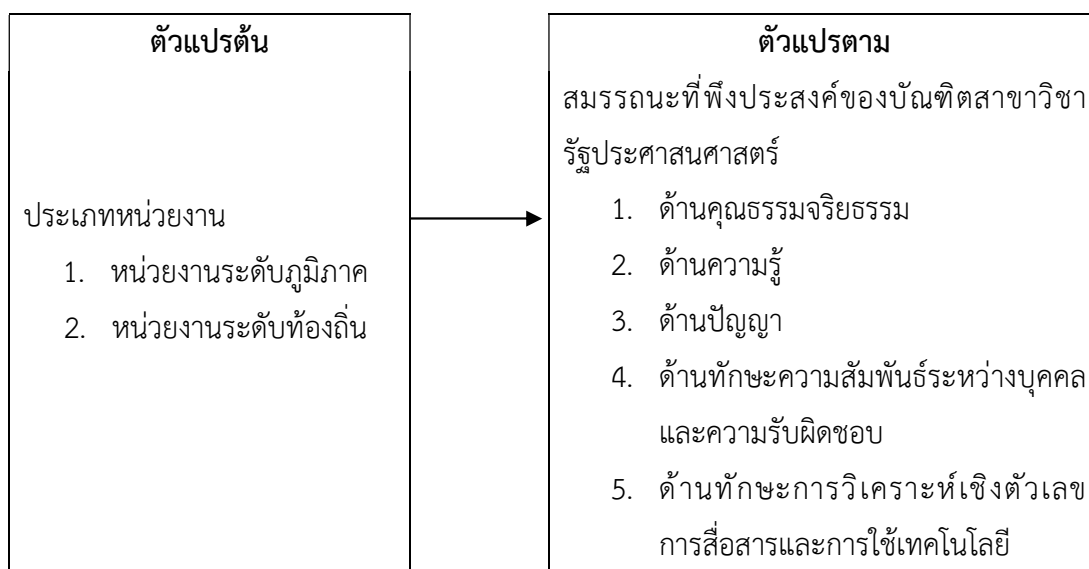
อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาโดยภัทรวิ ภูประเสริฐ และคณะ (2567) พบว่า หน่วยงานราชการหลายแห่งยังประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีสมรรถนะด้านดิจิทัล ความชำนาญด้านดิจิทัล และการคิดเชิงนโยบายในเชิงบูรณาการ ตลอดจนวัฒนธรรมองค์การที่ไม่เอื้อต่อการปรับตัว สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่สถาบันการศึกษาควรปรับหลักสูตรให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อีกทั้งควรมีการประเมินความสอดคล้องของสมรรถนะบัณฑิตกับความคาดหวังของตลาดแรงงานราชการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับสำหรับการพัฒนา โดยเฉพาะในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อเข้าสู่ระบบราชการโดยตรง

เมื่อพิจารณาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า แม้จะมีงานวิจัยจำนวนมากได้กล่าวถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ แต่ก็เป็นการระบุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในลักษณะทั่วไป ซึ่งยังขาดการศึกษาเชิงลึกเชื่อมโยงระหว่างสมรรถนะของบัณฑิตกับความสามารถเชิงดิจิทัลที่เป็นเงื่อนไขสำคัญของการบริการภาครัฐในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวของหน่วยราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นที่กำลังเผชิญความท้าทายด้านการยกระดับการให้บริการในรูปแบบดิจิทัลซึ่งการศึกษานี้จะช่วยชี้ให้เห็นความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาความครอบคลุมสมรรถนะ

พื้นฐานและสมรรถนะด้านดิจิทัลเพื่อสร้างบุคลากรที่พร้อมต่อการงานให้สนองต่อความต้องการ
การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในทุกระดับ

จึงนำไปสู่คำถามวิจัยที่สำคัญว่า บัณฑิตของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ควรมีสมรรถนะใด
ที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานภาครัฐในยุคดิจิทัล และความต้องการสมรรถนะของบัณฑิต
มีความแตกต่างกันหรือไม่ระหว่างหน่วยงานส่วนภูมิภาคและหน่วยงานระดับท้องถิ่น ความจำเป็น
เร่งด่วนของทั้งสองประเด็นนี้สะท้อนอย่างชัดเจนในจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งอยู่ระหว่างกระบวนการปรับตัว
สู่การเป็นหน่วยงานดิจิทัลผ่านการให้บริการ e-Service และการจัดการข้อมูลสารสนเทศดิจิทัล
หากบัณฑิตที่กำลังจะเข้าสู่ราชการไม่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศนี้ได้ก็จะเกิดความขัดกัน
ระหว่างผลิตบัณฑิตกับความต้องการของหน่วยงานอันจะส่งผลเสียต่อประสิทธิภาพการบริหาร
ราชการโดยตรง

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสอดคล้องของสมรรถนะบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี กับทิศทางความต้องการของหน่วยงาน
ราชการในยุคดิจิทัล ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับ
ความสำคัญของสมรรถนะในแต่ละด้าน และเปรียบเทียบความคิดเห็นของหน่วยงานที่มีบริบทแตกต่าง
กัน เพื่อเสนอแนะแนวทางสำหรับการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และการผลิตบัณฑิตที่มี
คุณภาพในอนาคต โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : ปรับปรุงจากการทบทวนวรรณกรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการสมรรถนะของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีตามความคิดเห็นของหน่วยงานราชการในยุคดิจิทัล ในจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการสมรรถนะของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ระหว่างหน่วยงานราชการระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยให้เป็นไปคุณสมบัติของบัณฑิตที่ควรจะเป็นตามนโยบาย “รัฐบาลดิจิทัล” และสอดคล้องกับสมรรถนะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ คุณธรรมและจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการ ซึ่งมีประสบการณ์ในการดูแลนักศึกษาหรือประเมินนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร จำนวน 29 หน่วยงาน ประกอบด้วย หน่วยงานระดับภูมิภาค จำนวน 14 หน่วยงาน (เช่น สำนักงานจังหวัด, สำนักงานอำเภอเมือง, สำนักงานอัยการจังหวัด, แรงงานจังหวัด เป็นต้น) หน่วยงานระดับท้องถิ่น 15 หน่วยงาน (เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาลเมือง, เทศบาลตำบล, องค์การบริหารส่วนตำบล) โดยในแต่ละหน่วยงานผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบไปด้วยผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน จำนวน 1 คน ผู้นิเทศงาน จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่หรือพนักงานของรัฐในแผนกที่นักศึกษาเข้าไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 2 คน ดังนั้นประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น 116 คน

กำหนดตัวอย่างโดยใช้สูตรกำหนดตัวอย่างของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 90 คน สุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) และเนื่องจากหน่วยงานทั้งสองกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดให้สุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภทหน่วยงานด้วยโควตา 1 : 1 สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละประเภทหน่วยงานโดยกำหนดให้หน่วยงานเป็นหน่วยสุ่ม (Sampling Unit) เพื่อให้ได้ตัวอย่างเป็นไปตามที่กำหนดไว้ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างหน่วยงานแต่ละประเภทมาประเภทละ 12 หน่วยงาน ได้ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 96 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของบัณฑิตที่สอดคล้องกับขอบเขตเนื้อหา ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ โดยพัฒนาจากแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (2552) และ กรอบแนวคิด “รัฐบาลดิจิทัล” ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 นั้นหมายความว่าข้อคำถามจากแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 หมายถึงแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นในการวัดอยู่ในระดับที่สูงมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง พร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ และขอความยินยอมก่อนการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามให้แต่ละหน่วยงานด้วยตนเอง และให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566 และเพื่อให้ได้แบบสอบถามตอบกลับมาเป็นไปตามเกณฑ์ที่น่าเชื่อถือและยอมรับได้ตามหลักการสำรวจที่ควรมีอัตราการตอบกลับอย่างน้อย 70% (Babbie, 2010) ผู้วิจัยจึงนำส่งแบบสอบถามในทุกหน่วยงานในทุกขอบเขตประชากรและได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ตอบกลับมาทั้งสิ้นจำนวน 96 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS ภายใต้ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. และสถิติเชิงทดสอบเพื่อใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างความระหว่างความคิดเห็นของหน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2. ด้วยสถิติทดสอบที่เป็นอิสระกัน (Independent t-test) กำหนดระดับนัยสำคัญในการทดสอบที่ .05 นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อการตีความเชิงวิชาการเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีอันจะนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ผลการวิจัย

ระดับความคิดเห็นของหน่วยงานราชการต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หน่วยงานราชการมีความคิดเห็นว่า บัณฑิตควรมีสมรรถนะในทุกด้านในระดับ “มากที่สุด” ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สมรรถนะบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ที่พึงประสงค์รวมทุกด้าน

สมรรถนะบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ภาพรวมด้านคุณธรรมและจริยธรรม	4.85	0.32	มากที่สุด
ภาพรวมด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน	4.45	0.49	มากที่สุด
ภาพรวมด้านทักษะทางปัญญา	4.50	0.54	มากที่สุด
ภาพรวมด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.73	0.55	มากที่สุด
ภาพรวมด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี	4.56	0.45	มากที่สุด
ภาพรวมทั้งหมด	4.62	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นต่อสมรรถนะของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.36) โดยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.32) รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.55) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.45) ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.54) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับบัณฑิตในหลากหลายมิติ โดยสะท้อนผ่านค่าเฉลี่ยในด้านต่าง ๆ ได้ ดังตารางที่ 2 - 6

ตารางที่ 2 สมรรถนะบัณฑิตด้านคุณธรรมและจริยธรรมทั้งในภาพรวมและภาพรวมรายด้าน

สมรรถนะบัณฑิตด้านคุณธรรมและจริยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน	4.94	0.24	มากที่สุด
การปฏิบัติหน้าที่อย่างยุติธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ	4.85	0.46	มากที่สุด
การมีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน	4.82	0.46	มากที่สุด
การเคารพในสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	4.82	0.48	มากที่สุด
การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในวิชาชีพ	4.91	0.29	มากที่สุด
การให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในการทำงาน	4.89	0.32	มากที่สุด
การมีความอดทนและอดกลั้นต่อสถานการณ์ที่ท้าทาย	4.75	0.50	มากที่สุด
การมีความจริงใจและความซื่อตรงในทุกสถานการณ์	4.83	0.45	มากที่สุด
การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล	4.89	0.32	มากที่สุด
การให้ความสำคัญกับความยั่งยืนและการปฏิบัติอย่างยั่งยืน	4.81	0.44	มากที่สุด
ภาพรวมด้านคุณธรรมและจริยธรรม	4.85	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.32) แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานภาครัฐทั้งระดับภูมิภาคและท้องถิ่นต่างเห็นความสำคัญของจริยธรรมในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอย่างเด่นชัด เมื่อพิจารณารายสมรรถนะ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับทุกสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.24) สูงกว่าสมรรถนะอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า สมรรถนะด้านการมีความอดทนและอดกลั้นต่อสถานการณ์ที่ท้าทาย ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.50) เป็นสมรรถนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญน้อยกว่าสมรรถนะอื่น ๆ

ตารางที่ 3 สมรรถนะบัณฑิตด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งในภาพรวมและภาพรวมรายด้าน

สมรรถนะบัณฑิตด้านความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การมีความรู้ในด้านนโยบายสาธารณะ	4.53	0.54	มากที่สุด
การมีความเข้าใจในกระบวนการจัดการองค์การภาครัฐ	4.58	0.57	มากที่สุด
การมีความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบราชการ	4.52	0.63	มากที่สุด
การมีความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์สาธารณะ	4.28	0.63	มากที่สุด
การมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในภาครัฐ	4.44	0.65	มากที่สุด
การมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการงบประมาณและการเงินภาครัฐ	4.32	0.70	มากที่สุด
การมีความรู้ในด้านการบริหารความเสี่ยงในหน่วยงานภาครัฐ	4.41	0.67	มากที่สุด
การมีความรู้ในด้านการวางแผนและพัฒนานโยบาย	4.36	0.63	มากที่สุด
การมีความเข้าใจในโครงสร้างและบทบาทของภาครัฐ	4.53	0.54	มากที่สุด
การมีความรู้ในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	4.55	0.56	มากที่สุด
ภาพรวมด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน	4.45	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.49) แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานราชการในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการที่บัณฑิตมีความรู้เชิงวิชาการและการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานจริงได้อย่างเหมาะสม เมื่อพิจารณารายสมรรถนะ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับทุกสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านการมีความเข้าใจในกระบวนการจัดการองค์การภาครัฐ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.57) สูงกว่าสมรรถนะอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า สมรรถนะด้านการมีความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์สาธารณะ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.63) เป็นสมรรถนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญน้อยกว่าสมรรถนะอื่น ๆ

ตารางที่ 4 สมรรถนะบัณฑิตด้านทักษะทางปัญญาทั้งในภาพรวมและภาพรวมรายด้าน

สมรรถนะบัณฑิตด้านทักษะทางปัญญา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การมีทักษะในการวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล	4.47	0.66	มากที่สุด
การสามารถคิดเชิงวิพากษ์เพื่อประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ	4.41	0.69	มากที่สุด
การมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน	4.35	0.71	มากที่สุด
การสามารถวางแผนและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	4.52	0.62	มากที่สุด
การสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	4.59	0.63	มากที่สุด
การมีความคิดสร้างสรรค์ในการหาแนวทางแก้ไขปัญหา	4.64	0.56	มากที่สุด
การสามารถระบุและประเมินความเสี่ยงในการดำเนินงาน	4.46	0.65	มากที่สุด
การสามารถประเมินผลการดำเนินงานและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	4.52	0.62	มากที่สุด
การสามารถวิเคราะห์นโยบายและเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง	4.52	0.60	มากที่สุด
การสามารถสร้างแนวทางใหม่ในการจัดการปัญหา	4.52	0.63	มากที่สุด
ภาพรวมด้านทักษะทางปัญญา	4.50	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ในด้านทักษะทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.54) แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานราชการระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการที่บัณฑิตสามารถคิดวิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์การทำงานจริง เมื่อพิจารณารายสมรรถนะ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับทุกสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ในการหาแนวทางแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.56) สูงกว่าสมรรถนะอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่าสมรรถนะด้านความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.71) เป็นสมรรถนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญน้อยกว่าสมรรถนะอื่น ๆ

ตารางที่ 5 สมรรถนะบัณฑิตด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบทั้งในภาพรวมและภาพรวมรายด้าน

สมรรถนะบัณฑิตด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.81	0.47	มากที่สุด
การมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	4.76	0.50	มากที่สุด
ความสามารถในการฟังและให้คำแนะนำที่ดี	4.76	0.50	มากที่สุด
ความสามารถบริหารความขัดแย้งในทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.53	0.56	มากที่สุด
การมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย	4.84	0.36	มากที่สุด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สมรรถนะบัณฑิตด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การมีทักษะการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในที่ทำงาน	4.74	0.51	มากที่สุด
การมีความสามารถในการทำงานภายใต้ความกดดัน	4.60	0.49	มากที่สุด
การมีความสามารถในการให้กำลังใจและสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน	4.61	0.57	มากที่สุด
การมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	4.59	0.59	มากที่สุด
ความสามารถทำงานในสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย	4.59	0.55	มากที่สุด
ภาพรวมด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.69	0.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบในภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.55) ซึ่งแสดงถึงความสำคัญที่หน่วยงานราชการให้กับการทำงานร่วมกับผู้อื่น การรับผิดชอบงาน และการปรับตัวในบริบทที่หลากหลาย เมื่อพิจารณารายสมรรถนะ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับทุกสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านการมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.36) สูงกว่าสมรรถนะอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า สมรรถนะด้านความสามารถบริหารความขัดแย้งในที่มได้้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.56) เป็นสมรรถนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญน้อยกว่าสมรรถนะอื่น ๆ

ตารางที่ 6 สมรรถนะบัณฑิตด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีทั้งในภาพรวมและภาพรวมรายด้าน

สมรรถนะบัณฑิตด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
มีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตัวเลขอย่างแม่นยำ	4.32	0.65	มากที่สุด
สามารถใช้เครื่องมือทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล	4.39	0.67	มากที่สุด
มีทักษะการสื่อสารทั้งทางวาจาและลายลักษณ์อักษร	4.66	0.49	มากที่สุด
สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน	4.61	0.53	มากที่สุด
สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการจัดการข้อมูล	4.64	0.52	มากที่สุด
สามารถสร้างรายงานและนำเสนอข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ	4.60	0.55	มากที่สุด
มีความรู้ในการใช้ระบบฐานข้อมูลในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล	4.52	0.59	มากที่สุด
มีทักษะการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์	4.51	0.59	มากที่สุด
สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการประชุมและการทำงานร่วมกันออนไลน์	4.63	0.54	มากที่สุด
มีความสามารถในการปรับตัวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างรวดเร็ว	4.69	0.52	มากที่สุด
ภาพรวมด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี	4.56	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีในภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.45) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับความสามารถของบัณฑิตในการวิเคราะห์ข้อมูล สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้เทคโนโลยีในการทำงานร่วมสมัย เมื่อพิจารณารายสมรรถนะ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับทุกสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านการมีความสามารถในการปรับตัวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.52) สูงกว่าสมรรถนะอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า สมรรถนะด้านการมีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขอย่างแม่นยำ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.65) เป็นสมรรถนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญน้อยกว่าสมรรถนะอื่น ๆ

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Independent t-test พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานราชการระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ในทั้ง 5 ด้านของสมรรถนะรวมถึงคะแนนภาพรวม

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความเห็นระหว่างหน่วยงานราชการระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น

ด้านสมรรถนะ	ระดับภูมิภาค		ระดับท้องถิ่น		ค่า t	Sig.	แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
คุณธรรมและจริยธรรม	4.80	0.43	4.89	0.18	-1.37	0.17	ไม่แตกต่าง
ความรู้	4.47	0.52	4.44	0.47	0.34	0.74	ไม่แตกต่าง
ทักษะทางปัญญา	4.44	0.62	4.55	0.46	-0.92	0.36	ไม่แตกต่าง
ทักษะความสัมพันธ์	4.66	0.44	4.70	0.35	0.46	0.65	ไม่แตกต่าง
ทักษะเทคโนโลยี	4.58	0.42	4.53	0.48	0.53	0.60	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	4.59	0.40	4.62	0.32	-0.17	0.87	ไม่แตกต่าง

จากตารางที่ 7 พบว่า ส่วนราชการระดับภูมิภาคและส่วนราชการระดับท้องถิ่นมีความต้องการสมรรถนะของบัณฑิตไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (Sig. > .05) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบสอดคล้องกับในภาพภาพรวมนั่นคือ ส่วนราชการระดับภูมิภาคและส่วนราชการระดับท้องถิ่นมีความต้องการสมรรถนะของบัณฑิตในทุกด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (Sig. > .05) แสดงถึงความสอดคล้องในระดับระบบราชการ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับภูมิภาคที่อยู่ภายใต้กระทรวง หรือหน่วยงานท้องถิ่นที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นล้วนมีความคาดหวังในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับสมรรถนะที่บัณฑิตควรมี

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานราชการทั้งระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นมีความเห็นว่าสมรรถนะของบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์ที่พึงประสงค์ในทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตที่ภาครัฐต้องการในยุคดิจิทัลไม่เพียงต้องมีความรู้และทักษะเทคโนโลยีเท่านั้น หากแต่ต้องมีสมรรถนะด้านจริยธรรม ความรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น พบว่าไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในทุกด้านของสมรรถนะ สะท้อนถึงทิศทางการคาดหวังของระบบราชการที่มีแนวโน้มเป็นเอกภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ “ระบบราชการดิจิทัล” ที่แม้จะกระจายอำนาจและรูปแบบการจัดการแตกต่างกัน แต่กลับต้องการบุคลากรที่มีสมรรถนะร่วมบางประการที่สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบราชการยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในส่วนของการประเมินสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) ที่กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติใน 5 ด้าน ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะบัณฑิตไทย ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับด้านคุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับงานของ สิริندا กมลเขต (2558) ที่พบว่า สมรรถนะส่วนบุคคล เช่น ความตรงต่อเวลา การมีจิตอาสา วินัย และความรับผิดชอบ เป็นปัจจัยที่ผู้ใช้บัณฑิตทั้งในภาครัฐและเอกชนจัดให้อยู่ในลำดับต้น ๆ ของความต้องการ

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ซึ่งได้รับคะแนนสูงในงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิฑูรย์ วีรศิลป์ (2565) ที่ระบุว่า บัณฑิตที่พึงประสงค์ต้องมีความสามารถในการสื่อสารกับผู้คนหลากหลายกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่เพื่อนร่วมงาน และมีความรับผิดชอบทั้งต่อการกระทำส่วนบุคคลและผลงานของกลุ่ม รวมถึงการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนความคาดหวังที่ภาครัฐมีต่อบัณฑิตในฐานะ “ทุนมนุษย์” ที่ต้องเติบโตและเรียนรู้อย่างไม่หยุดนิ่ง

ในส่วนของการใช้เทคโนโลยีและการวิเคราะห์ข้อมูลแม้จะไม่ได้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แต่ยังอยู่ในระดับ “มากที่สุด” สะท้อนถึงบทบาทที่เพิ่มขึ้นของ รัฐบาลดิจิทัล ซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการยกระดับประสิทธิภาพของงานราชการ ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาจารย์ ประจวบเหมาะ และคณะ (2564) ที่พบว่า ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการข้อมูลเป็นเงื่อนไข

สำคัญที่ผู้ใช้บัณฑิตให้ความสำคัญ เนื่องจากสามารถนำไปสู่การตัดสินใจและการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานระดับภูมิภาคและท้องถิ่นแม้จะไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. > .05) แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า หน่วยงานท้องถิ่นให้ความสำคัญกับด้านคุณธรรมจริยธรรมและทักษะทางปัญญามากกว่า ขณะที่หน่วยงานภูมิภาคเน้นที่ด้านความรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะด้านเทคโนโลยีมากกว่า ความแตกต่างนี้สามารถอธิบายได้จากข้อจำกัดของหน่วยงานท้องถิ่นที่มีทรัพยากร งบประมาณ และความพร้อมด้านบุคลากรน้อยกว่าภูมิภาค ทำให้ท้องถิ่นยังไม่สามารถให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะดิจิทัลในระดับสูงได้เต็มศักยภาพ ขณะที่หน่วยงานภูมิภาคมีโครงสร้างและความพร้อมมากกว่า จึงผลักดันให้สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและการจัดการข้อมูลมีความสำคัญเป็นพิเศษ

ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนภาพรวมของ การปฏิรูประบบราชการไทย ที่มุ่งไปสู่มาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ภายใต้แนวทางของ “ประเทศไทย 4.0” ซึ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับทุนมนุษย์และการสร้างสมรรถนะใหม่ๆ ที่ตอบโจทย์การบริหารในยุคดิจิทัล อย่างไรก็ตาม ปัญหาช่องว่างยังคงอยู่ระหว่างกระบวนการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาและความคาดหวังของภาครัฐทั้งในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น โดยเฉพาะการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต และการขาดโอกาสให้นักศึกษาได้สัมผัสประสบการณ์จริงจากองค์กรราชการในระหว่างการเรียน (สุเกียรติ ธาดาวัฒนาวิทย์, 2561)

ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรควรดำเนินการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Curriculum design) โดยบูรณาการผู้สอน ผู้ใช้บัณฑิต และนักศึกษาเข้ามามีบทบาท เพื่อสร้างหลักสูตรที่ตอบโจทย์ทักษะยุคใหม่ เช่น การสื่อสารดิจิทัล การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานข้ามวัฒนธรรม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสมรรถนะที่จำเป็นต่อการทำงานในระบบราชการยุคดิจิทัล และเป็นการลงทุนที่สอดคล้องกับ ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ของ Becker (1964) ที่ชี้ว่าการลงทุนในการศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่จะยกระดับคุณภาพกำลังคนและสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ผลการวิจัยครั้งนี้จึงยืนยันว่า สมรรถนะของบัณฑิตที่ภาครัฐต้องการไม่ได้จำกัดเฉพาะด้านวิชาการหรือความรู้เชิงทฤษฎี แต่ครอบคลุมถึงสมรรถนะเชิงพฤติกรรม อารมณ์ และทักษะดิจิทัลที่ใช้เชิงยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะในยุคที่ภาครัฐต้องแข่งขันกับภาคเอกชนในการดึงดูดและรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพเข้าสู่ระบบ

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง “ความสอดคล้องของสมรรถนะบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์กับทิศทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์ตามความต้องการของหน่วยงานภาครัฐในยุคดิจิทัล และเพื่อเปรียบเทียบความเห็นของหน่วยงานระดับ

ภูมิภาคและระดับท้องถิ่น โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการและพนักงานในหน่วยงานที่รับนักศึกษาฝึกประสบการณ์ จำนวน 96 คน

ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญต่อสมรรถนะบัณฑิตในทุกด้านอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ซึ่งถือเป็นสมรรถนะหลัก (Core Competencies) ที่ได้รับการยืนยันว่าเป็นรากฐานของการปฏิบัติงานภาครัฐ แม้ในยุคดิจิทัลก็ตาม ขณะที่สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี การวิเคราะห์ข้อมูล และการสื่อสารก็ยังคงอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของรัฐบาลดิจิทัลที่กำลังขับเคลื่อนสังคมไทยเมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของหน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน สะท้อนให้เห็นถึงมาตรฐานเดียวกันของความคาดหวังต่อบัณฑิตทั่วประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของการปฏิรูประบบราชการไทยที่มุ่งสร้าง “มาตรฐานสมรรถนะร่วม” สำหรับบุคลากรทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

จากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตทางวิชาการว่า การผลิตบัณฑิตสาขารัฐประศาสนศาสตร์ ยังคงมีช่องว่างระหว่างกรอบการออกแบบหลักสูตรกับความต้องการจริงของหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับภาคปฏิบัติจริงมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานรัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการฝึกประสบการณ์จริงในหน่วยงานสาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการอภิปรายที่ผ่านมาสามารถนำไปสู่ข้อเสนอแนะใน 3 ระดับ ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงหลักสูตร และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรกำหนดกรอบสมรรถนะหลักของบุคลากรภาครัฐในยุคดิจิทัลอย่างเป็นระบบ โดยอ้างอิงจากสมรรถนะที่หน่วยงานให้ความสำคัญในระดับสูง เช่น คุณธรรมจริยธรรม ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะดิจิทัล เพื่อใช้เป็นเกณฑ์กลางในการคัดเลือกและพัฒนาบุคลากรในทุกระดับของราชการ

2. ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานที่รับนักศึกษาฝึกงาน เพื่อพัฒนากลไกการประเมินสมรรถนะร่วมกัน ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่อการผลิตบัณฑิตอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

3. ควรมีนโยบายสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในทุกระดับของหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะหน่วยงานระดับท้องถิ่น ซึ่งมักขาดโอกาสและทรัพยากร เพื่อให้บัณฑิตที่เข้าไปทำงานสามารถใช้ทักษะดิจิทัลได้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงหลักสูตรและการจัดการศึกษา

1. หลักสูตรควรปรับปรุงผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานภาครัฐในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการระบุ “ทักษะดิจิทัลเชิงปฏิบัติ” และ “ทักษะการบริหารข้อมูลและสื่อสารออนไลน์” อย่างชัดเจน
2. ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่พัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบ และจริยธรรมวิชาชีพ ผ่านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการจำลองสถานการณ์ราชการจริง
3. ควรจัดให้มีรายวิชาหรือการฝึกปฏิบัติเฉพาะทาง ด้านการใช้เทคโนโลยีราชการ เช่น การใช้ระบบฐานข้อมูลภาครัฐ การจัดการงานเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และการสื่อสารภายในองค์กรแบบออนไลน์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการวิจัยให้ครอบคลุมจังหวัดอื่นหรือภูมิภาคอื่นของประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นภาพรวมของประเทศ
2. ควรศึกษาเชิงคุณภาพจากมุมมองของหัวหน้างานหรือผู้กำกับดูแลนักศึกษาฝึกงาน โดยตรง เพื่อให้เข้าใจเจตคติ ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะที่ลึกซึ้งขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนาบัณฑิต

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. ด้านการกำหนดสมรรถนะบัณฑิตภาครัฐมีแนวโน้มมาตรฐานเดียวกันทั้งระดับภูมิภาคและท้องถิ่นผลวิจัยแสดงให้เห็นว่า ไม่มีความแตกต่างของความคาดหวังต่อบัณฑิตระหว่างหน่วยงานสองระดับ ซึ่งถือเป็นข้อมูลใหม่ที่มีสะท้อนถึงการปรับตัวของระบบราชการไทยภายใต้การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ที่กำหนดมาตรฐานบุคลากรอย่างสอดคล้องกันทั่วประเทศ
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็น “สมรรถนะหลัก” ที่ภาครัฐให้ความสำคัญสูงสุดแม้จะอยู่ในยุคดิจิทัล แต่ผลการวิจัยยืนยันว่า สมรรถนะเชิงพฤติกรรม เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ยังคงเป็นสมรรถนะที่หน่วยงานภาครัฐเห็นว่าสำคัญที่สุดต่อการทำงานราชการในศตวรรษที่ 21
3. สมรรถนะด้านดิจิทัลและการวิเคราะห์ข้อมูลกลายเป็นปัจจัยพื้นฐาน (Basic Competency) ของบุคลากรภาคราชการงานวิจัยสะท้อนว่า แม้อำนาจนี้จะไม่ได้ถูกจัดลำดับความสำคัญสูงสุด แต่ถูกมองว่า “ต้องมี” สำหรับการปฏิบัติงานในยุครัฐบาลดิจิทัล ซึ่งเป็นข้อค้นพบใหม่ที่ชี้ว่า ทักษะดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียง “ทางเลือก” แต่เป็น “มาตรฐานขั้นต่ำ” สำหรับบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์ในยุคใหม่
4. ช่องว่างระหว่างการผลิตบัณฑิตกับความต้องการของผู้ใช้แรงงานภาครัฐยังคงมีอยู่งานวิจัยได้ชี้ชัดว่า สถาบันอุดมศึกษายังผลิตบัณฑิตในลักษณะ “ปัจเจก” และขาดความเชื่อมโยงกับหน่วยงาน

ผู้ใช้จริง ทำให้เกิดข้อเสนอเชิงนโยบายใหม่ว่า การผลิตบัณฑิตจำเป็นต้องบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐและเอกชนมากขึ้น

5. งานวิจัยนี้อาจช่วยยืนยันและขยายทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ในบริบทภาครัฐดิจิทัลไทยโดยผลจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า ภาครัฐไทยไม่ได้เพียงลงทุนในการพัฒนาคนเพื่อทักษะการทำงานทั่วไป แต่เน้นลงทุนใน “คุณธรรม ทักษะดิจิทัล และความรับผิดชอบต่อสังคม” เพื่อสร้างทุนมนุษย์ที่สามารถขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัลอย่างยั่งยืน ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ในการตีความทฤษฎีทุนมนุษย์

เอกสารอ้างอิง

ภัทรวิที ภูประเสริฐ และคณะ. (2567). การบริหารจัดการองค์กรภาครัฐในยุคดิจิทัล. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 13(3), 30–45.

<https://so04.tcithaijo.org/index.php/NBJ/article/view/270930>

วิฑูรย์ วีรศิลป์. (2565). ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา: หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(10), 289–293. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/255853/173908>

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2563). *แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563–2565 (Thailand Digital Government Development Plan 2020–2022)*. สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน).

สิรินดา กมลเขต. (2558). คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สำหรับความต้องการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 9(1), 119–120. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/247085/168079>

สุรเกียรติ์ ชาติวัฒน์วิทย์. (2561). คุณลักษณะบัณฑิตที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยตามแนว “ไทยแลนด์ 4.0”. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12(2), 414–415.

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldte/article/view/126098/95380>

อาจารย์ ประจวบเหมาะ, นกัสนัน ตีมสูงเนิน, รุ่งอรุณ กระแสร์สินธุ์, และ ชารทิพย์ พจน์สุภาพ. (2564). คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(8), 18–24. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/247085/168079>

Reference

- Babbie, E. (2010). *The practice of social research* (12th ed.). Wadsworth.
- Becker, G. S. (1964). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. Columbia University Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper and Row.